

Positionpaper t.b.v rondetafelgesprek commissie SZW Tweede Kamer over 'WIA 35-min', 1 juli 2021

OOK BIJ MINDER DAN 35% ARBEIDSONGESCHIKTHEID IS SOCIALE ZEKERHEID NODIG

Uit oudere [UWV-cijfers](#) blijkt dat ongeveer 50% van degenen die een WIA-uitkering aanvragen wordt afgewezen. In 2006 waren dit 17.200 personen. Sinds de verhoging van de drempel voor het tweede ziektejaar in 2013 is dit percentage verlaagd tot 32% in 2020. Niet doordat meer mensen zijn hersteld of weer aan het werk zijn geholpen, maar doordat de ziekteuitkering voor een deel van hen is stop gezet. In de loop van de jaren moet het om honderdduizenden gaan, die daarna niet meer terug te vinden zijn in de UWV-statistieken.

Uit UWV-onderzoek blijkt dat de helft van de '35-minners' geen baan heeft: hoe meer beperkingen, hoe minder arbeidsparticipatie ([UKV 2009-II](#)). Van degenen die wel werken moet een deel alsnog langdurig een beroep doen op een ZW-uitkering en, opnieuw, een WIA-uitkering aanvragen. Het UWV concludeert dan ook dat een groep 35-minners door blijvende gezondheidsproblemen niet in staat is een duurzame plek op de arbeidsmarkt te verwerven ([UKV 2010-I](#)). We hebben bij het UWV geen gegevens gevonden over de inkomenssituatie van de '35-minners' die wel werken. Het is waarschijnlijk dat een deel van hen een zeer laag inkomen heeft, mogelijk beneden bijstandsniveau.

Kortom, de 35%-drempel van de WIA betekent dat de sociale zekerheid bij arbeidsongeschiktheid voor een zeer kwetsbare groep weinig tot niets voorstelt. Dit 'probleem WIA 35-min' heeft minstens drie kanten: wetgeving, uitvoering en rechtszekerheid.

Wetgeving: drempel moet naar 15%

Doordat de grens voor een WIA-uitkering zo hoog ligt, bij 35% arbeidsongeschiktheid - in plaats van 15% (WAO) - kunnen mensen met aanzienlijke beperkingen en zonder reële mogelijkheden om in loondienst een leefbaar inkomen te verdienen, dus buiten de boot van de sociale zekerheid vallen. Vanwege het verzekeringskarakter van de WIA geldt dit des te meer voor lager betaalden. Zo raakt een aanzienlijke groep 'verborgen arbeidsongeschikten' afhankelijk van de bijstand. Maar daar is de bijstand niet voor bedoeld en zeker niet voor geschikt. Een ander deel komt zonder enig zelfstandig inkomen te zitten. De WIA zou er ook moeten zijn voor deze mensen, die geen mogelijkheid hebben om zelf iets aan hun situatie te veranderen. De Steungroep ME en Arbeidsongeschiktheid pleit voor verlaging van de drempel naar 15%. Het rondetafelgesprek gaat niet over andere problemen die de WIA oplevert, zoals de zeer lage WGA-vervolguitkering bij minder dan 80% arbeidsongeschiktheid. Ik hoop dat de volksvertegenwoordigers ook daar binnenkort de nodige aandacht aan gaan besteden.

Uitvoering: beoordeling arbeidsongeschiktheid moet beter

Er is ook een groot probleem in de uitvoering: De beoordeling van beperkingen door verzekeringsartsen wordt in de praktijk nogal eens bepaald door kennisgebrek, vooroordelen en onzorgvuldigheid. De patiëntenorganisaties hebben de Tweede Kamer hier op 27 november 2018 uitgebreid over geïnformeerd via het rapport [Ervaringen van ME patiënten](#)

[met de medische beoordeling van arbeidsongeschiktheid door het UWV](#) en een petitie aangeboden. Er wordt, in ieder geval bij mensen met ME, vaak te weinig rekening gehouden met beperkingen die mensen in de praktijk hebben, waardoor hun arbeidsongeschiktheidspercentage lager uitvalt dan rechtvaardig zou zijn.

Het [advies van de Gezondheidsraad](#) om zorgverleners bij te scholen over ME/ CVS is voor wat betreft verzekeringsartsen niet opgevolgd. Wij pleiten ervoor dat het UWV dit, in samenwerking met de patiëntenorganisatie, alsnog gaat doen. Er is in Nederland een klein aantal behandelend artsen met veel kennis en ervaring met deze ziekte, maar hun bevindingen worden door UWV-artsen genegeerd. Of erger: de verzekeringsarts probeert de betreffende behandelaar in diskrediet gebracht te brengen. Het regionaal tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Eindhoven heeft daar vorig jaar een [waarschuwing](#) voor gegeven.

Bovendien is er veel willekeur: Het hangt af van het UWV kantoor en de individuele verzekeringsarts die je als arbeidsongeschikte ME-patiënt treft welk besluit over je uitkeringsaanvraag wordt genomen. Het lijkt soms wel een loterij.

Ook bij de sociaal medische beoordeling door het UWV ontbreekt het dus vaak aan de 'menselijke maat'. De Steungroep ME en Arbeidsongeschiktheid heeft op 3 maart 2020 een brief geschreven [aan de Tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties](#) van de Tweede Kamer, waarin dit uitgebreider wordt toegelicht. Deze commissie heeft veel meer brieven over het UWV gekregen. [De Steungroep betreurt het](#) dat deze commissie geen conclusies heeft willen verbinden aan de omvang van deze signalen.

Rechtszekerheid ontbreekt

In een rechtstaat moet je op kunnen komen voor je rechten. Medewerkers van het UWV stellen het maken van bezwaar vaak voor als een eenvoudige oplossing. Maar dat is het in de praktijk meestal niet.

Als het over ME/ CVS gaat is de kennis en visie van de verzekeringsartsen die het UWV inzet bij bezwaar en beroep vaak niet wezenlijk anders dan van degenen die bij de primaire beslissing betrokken zijn (zie hierboven). Bovendien is bezwaar maken en in beroep gaan voor veel arbeidsongeschikten onhaalbaar, vanwege gebrek aan energie, moed, kennis, geld of sociale steun. Goede rechtshulp (kwalitatief en kwantitatief) is steeds moeilijker te vinden, mede door de bezuinigingen daarop. Rechters kunnen niet oordelen over complexe medische zaken, maar gaan er al snel van uit dat de artsen van het UWV hun werk wel goed gedaan zullen hebben. Zie ook [het recente proefschrift](#) van voormalig medisch adviseur Bezwaar en Beroep van het UWV en jurist Jim Faas. Voor de rechtszekerheid van mensen die met het UWV te maken krijgen zijn betere waarborgen nodig.

Groningen, 25 juni 2021

Ynske Jansen, Steungroep ME en Arbeidsongeschiktheid

www.steungroep.nl, info@steungroep.nl

Informatie over de situatie die tijdens het rondetafelgesprek als voorbeeld naar voren wordt gebracht: Uitspraak Rechtbank Amsterdam 11 maart 2021

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2021:1113>

Blog van de Schots/Australische journalist Rob O' Brien over de ervaringen van zijn Nederlandse echtgenote met het UWV: <https://rob-obrien.medium.com/leven-met-me-in-de-mallemolen-van-het-nederlandse-sociale-systeem-8dd5c50b9cbe>